

Nd.

179. Frumvarp til laga

um bændaskóla.

(Eftir 2. umr. í Nd.)

1. gr.

Þar til er öðruvísi verður ákveðið, skulu vera þrír skólar á landi hér, er veita bændaeftum nauðsynlega sérþekkingu til undirbúnings stöðu þeirra. Skal einn skólinn vera á Hólum í Hjaltadal, annar á Hvanneyri í Borgarfirði og hinn þriðji í Skálholti í Biskupstungum, þegar lokið er byggingu skólahúss og öðrum nauðsynlegum undirbúningi. Skólarnir nefnast bændaskólar.

2. gr.

Á skólajörðunum skulu vera hæfilega stór, fjölbreytt bú, rekin á kostnað ríkissjóðs, og veita skólastjórnir þeim forstöðu. Fyrir bústjórnina skulu greidd sérstök laun samkvæmt samningi við ráðuneytið. Á búunum skulu færðir búreikningar.

Á búunum skal gera ýmsar hagnýtar tilraunir í landbúnaði, svo sem jarðrækt, garðrækt, akuryrkju, kynbótum, fóðrun búfjár og loðdýrarækt.

Áherzla skal á það lögð, að búfjárræktin á skólabúunum sé sem fjölbreyttust með hliðsjón af þeim arði, sem af slíkri starfsemi getur leitt fyrir íslenskan landbúnað.

3. gr.

Á landi skólajarðanna skal heimilt að reisa nýbýli og bústaði fyrir kennara og starfsfólk skólans á kostnað ríkissjóðs, eftir því sem landbúnaðarráðherra ákveður í samráði við skólastjóra og fé er veitt til í fjárlögum. Landbúnaðarráðherra ákveður landstærð þessara nýbýla í samráði við skólastjóra.

4. gr.

Við hvern skóla skulu vera skólastjóri og þrír fastir kennarar. Laun taka þeir samkvæmt launalögum. Heimilt er ráðherra auk þess að greiða hverjum skóla upphæð, sem svarar einum kennaralaunum, er sé varið til verklegar og bóklegar kennslu. Skólastjóri ræður aukakennara með samþykki landbúnaðarráðuneytisins til þess að annast þessa kennslu.

Njóti kennarar landsnytja og afnota peningshúsa, gjaldi þeir fyrir það leigu. Skólastjóri hefur aðalumsjón með nemendum skólans, húsum hans og áhöldum.

5. gr.

Skólarnir séu þriggja missera skólar með bóklegu og verklegu námi. Í hverjum skóla séu tvær deildir, yngri og eldri deild. Bóklega kennslan fari fram á tímabilinu frá 15. október til 30. apríl ár hvert.

Verklega námið fari aðallega fram sumarið á milli skólavetranna, og skal hver nemandi vinna minnst 780 klukkustundir. Auk þess skulu kenndar búsmíðar og, að svo miklu leyti sem við verður komið, verkleg vélfræði að vetrinum.

Heimilt er skólastjóra að veita þeim nemendum inngöngu í eldri deild skólans, sem að hans dómi hafa næga undirbúningsmenntun til þess, en skylt skal þeim að taka þátt í verklegu námi jafnlangan tíma og aðrir nemendur.

6. gr.

Skilyrði fyrir inntöku í skólann séu þessi:

- a. Að umsækjandi sé fullra 18 ára. Þó getur skólastjóri veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður mæla með;
- b. að hann fullnægi þeim skilyrðum um kunnáttu, sem reglugerð ákveður;
- c. að hann hafi óflekkað mannorð og sé ekki haldinn smitandi sjúkdómi.

7. gr.

Kennslan í skólanum sé bæði bókleg og verkleg. Bóklega kennslan fari fram í fyrirlestrum að því leyti, sem betur þykir henta. Þessar námsgreinar skal kenna bóklega: Íslenzku, stærðfræði (talnafræði), flatar- og rúmmálsfræði, búreikninga, þjóðfélagsfræði, búnaðarhagfræði, búnaðarsögu og landbúnaðarlöggjöf Íslands og nágrannalandanna, búnaðarlandafræði, grasafræði, eðlisfræði, efnafræði, jarðfræði, líffærafræði og lífeðlisfræði búfjár, búfjárfræði, mjólkurfræði, arfgengisfræði, verkfærafræði, jarðræktarfræði, helztu undirstöðuatriði húsabygginga í sveitum, land- og hallamælingar og eitthvert Norðurlandamál eða ensku. Enn fremur skal kenna söng, íþróttir, leikfimi og teikningu. Í eldri deild skal leggja ríka áherzlu á kennslu í búfjárfræði og jarðræktarfræði.

Í verklega náminu skulu kennd sem fjölbreyttust jarðræktarstörf, garðrækt, heyskapur og önnur uppskeruvinna. Einnig skal nemendum kennd hirðing og notkun þeirra véla og verkfæra, er verulega þýðingu hafa fyrir búskap.

Nemendum ber að taka þátt í hirðingu þess búfjár, sem á búunum er, undir stjórn og leiðsögn kennara. Þeir skulu og taka þátt í venjulegum bústörfum með það fyrir augum, að þeir nemi hagnýtar vinnuaðferðir, er komi bændum að sem mestum notum í starfi þeirra.

Vanti verkefni á skólabúunum, er heimilt að láta nemendur stunda verklega námið að meira eða minna leyti annars staðar, ef fullnægt er þeim skilyrðum, sem selt eru fyrir náminu. Nemendur, sem stunda verknám utan skólabúanna, fá greiddan ferðakostnað til og frá kennslustað.

Í reglugerð skal kveða nánar á um fyrirkomulag kennslunnar í bóklegum og verklegum efnum.

8. gr.

Þeir nemendur, sem ljúka verklegu námi, fá hjá skólabúunum fæði og þjónustu verknámstímann. Auk þess greiðir ríkissjóður þeim kr. 100.00 styrk með verðlagsuppbót.

Ríkissjóður greiðir skólabúunum kr. 100.00 með verðlagsuppbót fyrir hvern nemanda, sem lýkur verklegu námi.

9. gr.

Árspróf og burtfararpróf skal halda við skólana í lok skólaárs í þeim greinum, sem kenndar eru í ársdeildunum. Að loknu verklegu námi skal og fara fram verklegt próf. Þeir einir, sem lokið hafa bóklegu og verklegu fullnaðarprófi við skólana eða á hliðstæðum skólum erlendum, hafa rétt til að bera nafnið búfræðingur. Þó skerðir það eigi rétt þeirra manna, sem tekið hafa próf eftir hinum eldri bændaskólalögum til þess að bera það nafn.

Í reglugerð skal kveða nánar á um próf við skólana.

10. gr.

Selji skólabúíð nemendum fæði og þjónustu, skal það selt með kostnaðarverði. Ella sjái skólastjóri um, að nemendur geti haft sameiginlegt mótuneyti.

11. gr.

Heimilt er að halda námskeið við bændaskólana fyrir bændur og bændaeefni, þegar ástæður leyfa. Námskeið þessi séu til hvatningar og fræðslu. Einnig námskeið fyrir trúnaðarmenn samkvæmt jarðræktarlögum, eftirlitsmenn nautgriparæktarféлага, forðagæzlumenn, búreikninganámskeið og enn fremur matreiðslunámskeið.

12. gr.

Landbúnaðarráðuneytið hefur á hendi yfirstjórn bændaskólanna og gefur út reglugerð fyrir þá að fengnum tillögum skólastjóranna.

13. gr.

Kostnaður við að gera skólana og skólabúin úr garði samkvæmt lögum þessum greiðist úr ríkissjóði, eftir því sem fé er veitt til þess í fjárlögum. Svo greiðir hann og allan árlegan kostnað við skólana.

14. gr.

Lög þessi koma til framkvæmda fyrir skólaárið 1947—1948.

15. gr.

Heimilt er landbúnaðarráðherra, eftir því sem fé er veitt til þess í fjárlögum, að stofna sérstaka deild við einn bændaskólanna eða annars staðar, ef hentara þykir, þar sem búfræðingar geti fengið framhaldsmenntun. Um fyrirkomulag þessarar deildar skal ákveðið í reglugerð.

16. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 26 13. jan. 1938, lög nr. 39 30. júní 1942 og lög nr. 74 30. des. 1944.